

Det humanistiske fakultet

Referanse

2012/1235-HIKR

Dato

29.02.2012

Utdanningsmelding 2011 fra IF

I. Generell omtale av studietilbudet ved IF

IF har fire årsstudium, åtte disiplinbaserte bachelorprogram og åtte masterprogram (deriblant erfaringsbasert master i undervisning med fordypning i engelsk, et videreutdanningstilbud som ble startet opp høsten 2010). Vi har også faglig ansvar for den integrerte lektorutdanningen med master i fremmedspråk (MAHF-LÆFR), og tilbyr to emner i mandarin-kinesisk i samarbeid med Bergen Konfutse Institutt.

Gjennom Senter for etter- og videreutdanning (SEVU) hadde vi i 2011 (deltids)tilbud i spansk (Nettspansk), tysk (tysk årsstudium) og mandarin-kinesisk (se punkt IV e).

I tillegg administrerer instituttet fire tilrettelagte bachelorprogrammer. Ett av disse, Språk og interkulturell kommunikasjon (SPIK), er i ordinær drift, mens de tre andre – Latin-Amerikastudier, Språk og informasjon (SPINF) og USA-studium – er nedlagt med virkning fra studieåret 2011/2012 og hadde siste opptak høsten 2010. Disse tre programmene har fortsatt studenter som ivaretas gjennom programstyrer med redusert størrelse, og flesteparten av studentene på disse programmene ventes å være ferdige våren 2013. (Se også nærmere omtale under punkt IV e) „Omtale av studietilbud ved IF”.)

II. Kvalitativ omtale av studie- og studentstatistikk

Opptak

Når det gjelder rekruttering og opptak til bachelorprogrammene har det de senere årene vært en markant nedgang i interessen for fremmedspråk (antallet årsheter sank fra 657 i 2003 til 396 i 2010), men de fleste fagene har hatt en positiv utvikling fra 2010 til 2011. Unntaket er engelsk som har hatt en liten nedgang. Overgangen til disiplinbaserte bachelorgrader ser ut til å ha en positiv effekt på rekrutteringen til språkfagene. Instituttet vil likevel peke på at rutinene for overbooking tidligere har slått uheldig ut for mange av fagene ved IF, og vi vil be om at instituttet får mulighet til å ta opp samtlige kvalifiserte søkere for flere fag ved opptaket 2012. utfordringer knyttet til rekruttering gjenspeiler seg også i antall studenter ved instituttet

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Institutt for fremmedspråk
Telefon
Telefaks 55584260

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Sydnesplassen 7
Bergen

Saksbehandler
Hilde Elin Haaland-Kramer
55589375

som har gått ned fra 900 i 2009 til 841 i 2010. Se del IV for omtale av rekrutteringstiltak som instituttet planlegger.

Studenter

Når det gjelder studiepoengsproduksjon per student er det små endringer over tid og instituttet ligger noe lavere (37,0) enn fakultetet (40,5). Instituttet ser det som svært positivt at mange av studentene drar på utveksling, og tallene fra 2011 viser at ca. halvparten (70) av fakultetets utvekslingsstudenter (135) hører til ved IF.

Karaktergjennomsnittet til instituttet (2,9) ligger noe lavere enn fakultetets gjennomsnitt (3,0). Det er også stor variasjon blant fagene. På bachelornivå peker italienskstudentene og SPIK-studentene seg ut med høyest gjennomsnitt (3,6), mens engelskstudentene har lavest (2,0).

Tall på uteksaminerte kandidater viser at det kan se ut som om overgangen til disiplinbaserte bachelorgrader har vært positivt for gjennomføringen. På masternivå ser vi også en gledelig økning i antall uteksaminerte kandidater.

Uteksaminerte kandidater	2009	2010	2011
Alle BA	80	112	102
Alle MA	33	42	41
Totalt	113	154	143

Emner

For IF viser tallene på antall underviste emner at situasjonen for de fleste fagene har holdt seg relativt stabil siden 2009, til tross for vanskelig bemannings- og ressursituasjon for flere fag. En viss nedgang i antall emner ser en for Master i Engelsk og en viss økning for Bachelor i Russisk. Russiskfaget har hatt et bevisst fokus på å styrke bachelorgraden, blant annet ved å opprette et innføringsemne i første semester, og engelsk har hatt en særlig vanskelig ressursituasjon.

III. Oppfølging av universitetsstyrets og fakultetets mål og prioriteringer 2011

- **Prioriterte områder for UiB/universitetsstyrets prioriteringer**
  - *Kvalitet i utdanning – forståelse av kvalitetsbegrepet, tiltak for å fremme kvalitet.*
Vi har ikke hatt noen intern drøfting av hva som forstås med «kvalitet i utdanning», men instituttet vil i løpet av våren 2012 vedta en ny strategi, og tiltak for å fremme utdanningskvaliteten er en viktig del av dette arbeidet.
  - *Studiegjennomføring på bachelornivå*
Vi har ikke gjennomført noen analyse eller gjennomgang av studiegjennomføring på bachelornivå i løpet av 2011, men det er en generell antakelse om at mange av studentene faller fra i løpet av bachelorgraden og da spesielt i begynnelsen. Et tiltak som har vært drøftet på instituttet er å introdusere faget til studentene allerede i første semester. Russiskfaget har opprettet RUS100 som et obligatorisk innføringsemne, og dette har vært gjennomført med svært gode resultat høsten 2010 og 2011. Fra RUS100 til 100-nivået i spesialiseringen har kun 1-2 studenter falt fra. På bakgrunn av denne erfaringen søker fransk, italiensk, spansk og tysk fakultetet om å få innføre tilsvarende innføringsemner fra høsten 2012.
  - *Internasjonalisering: se pkt. IV*
  - *Implementering av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket*
Instituttet har i flere år arbeidet med å overføre emnebeskrivelser og studieplaner til ny mal. Læringsutbyttebeskrivelser er i stor grad innført på BA- og MA-nivå både på program- og emnenivå, men instituttet vil i løpet av våren 2012 ha en ny

- gjennomgang av disse der det er nødvendig. I tillegg gjenstår det å overføre emnebeskrivelsene for PPU-ernene i ny mal.
- *Arbeid for å utvikle Sentre for fremragende utdanning*
Instituttet har foreløpig ingen planer om å utvikle Senter for fremragende utdanning, men vi deltar aktivt i SAK-samarbeid med NTNU og UiO innenfor tysk, fransk og italiensk. Det er mulig dette samarbeidet på sikt kan utvikles videre, også når det gjelder SFU.
  - *Oppfølging av Kompetanse 2020*
Instituttet fikk tildelt Alumni-midler i 2011, og disse midlene ble blant annet brukt til å presentere språkstudentenes yrkesvalg og intervjuet et utvalg studenter. Resultatet av dette arbeidet er publisert på instituttets nettsider og også viderefremmet til videregående skoler. Instituttet planlegger videre en karrieredag for «de små språkfagene» høsten 2012.
  - *Tiltak for studentaktiv forskning*
Instituttet har ikke gjort noen konkrete tiltak. I flere av fagene er det fokus på tilegnelse av grunnleggende språkferdigheter og lite rom for studentaktiv forskning før man kommer på masternivå.
  - Fakultetets prioriteringer
    1. *Hvordan følger instituttene opp rapportene som er utarbeidet av programsensorene?*
Instituttet har ikke gjort nok for å følge opp de eksisterende rutinene for behandling av programsensorrapporter (jf. instituttets husregler under «[Sensur og evaluering](#)») og kommer til å følge opp dette bedre i 2012 og også utvide rutinene. Blant annet ser vi for oss at rapportene skal legges fram for UUI og deretter oversendes fakultetet. (Når det gjelder emneevalueringer, skal instituttet innføre rutiner i løpet av 2012.).
    2. *Har instituttene diskutert muligheten for å opprette praksisemner?*
Instituttet har ikke diskutert muligheten for å opprette praksisemner. Praksis har hittil vært mest aktuelt for SPIK-studentene, og de har hatt mulighet til å delta på PRAKINF. Instituttet har per i dag ikke administrative ressurser til å opprette et praksisemne.
    3. *Har instituttene diskutert interne strategier for å øke rekrutteringen til masternivå?*
Instituttet har ikke diskutert strategier for å øke rekrutteringen til masternivå, men vil drøfte ulike problemstillinger knyttet til mastergraden i UUI i løpet av 2012.

IV. Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer

a) Generell omtale

2011 har i mindre grad enn foregående år vært preget av sparetiltak, og man har stort sett hatt nok ressurser til å gjennomføre undervisningen i tråd med studieplaner og emnebeskrivelser. Dette betyr likevel ikke at instituttet har hatt tilstrekkelig med lærekrefter. Kravene til lovhjælp gjør at vi stort sett bare kan bruke innleide lærere som vikarer for fast tilsatte, og ikke som et supplement. Dermed er juss og stillingsrammer ofte en viktigere faktor enn disponible midler på driftsbudsjettet. I tillegg har de fleste av fagene ved IF få ansatte, og noen av dem er til alt overmål inne i en fase med nedbemanning (fransk og tysk). Fakultetets standarder for minimumsbemanning (3 ansatte) tar heller ikke nok hensyn til det reelle undervisningsbehovet på språkfag med omfattende krav til ferdighetstrening parallelt med innføring i akademiske disipliner. Et problem er det også at en relativt stor del av undervisningen på 100-nivå gjøres av vikarer/midlertidig ansatte. Siden det her er et permanent bemanningsbehov som "skyldes" de fast ansattes rett til forskningssemester og

andre frikjøp, ønsker instituttet å ansette **universitetslektorer i fast stilling** for fagene engelsk, spansk (100%) og arabisk, fransk og japansk (minst 20%), noe som også vil lette planleggingsarbeidet for instituttet og hindre at godt kvalifiserte lærere går som løsarbeidere over lengre tid. For italiensk, russisk og tysk løses "lektorbehovet" ved bruk av sendelektorer.

Noen av fagene har ikke et fullgodt tilbud på **masternivå**, noe som vil bli en utfordring i årene framover (se lengre nede). Her vil vi igjen vise til at fakultetets minimumsstandard på tre ansatte ved et fag ikke gir rom for et skikkelig utbyggt emnetilbud på språkfagenes masternivå.

Det er også slik at nedbemanninger, særlig på de små fagene, vil kunne føre til at f.eks. **undervisningsmengden** på de ulike emnene må reduseres.

Arbeidet med å utvikle **normer for undervisningsmengde** ved IF har ikke kommet videre. Det har heller ikke kommet initiativ "ovenfra", noe som kanskje kan tolkes som et signal om at man får drive på som man vil så lenge man har nok ressurser.

Fremdeles er det jevnt over store overskudd i de ansattes **arbeidstidsregnskap**, et tema som for tiden diskuteres rundt om på fakultetets institutter.

Når det gjelder arbeidet med å få alle studieplaner og emnebeskrivelser inn i ny mal, har vi kommet et godt stykke på vei, men det viser seg at vi vil måtte legge ned en del arbeid med hensyn til **læringsutbyttebeskrivelsene** også i flere tilfeller der den nye malen er på plass.

En hovedutfordring for instituttet er å **konsolidere og styrke de store fagene** som har stor studenttilstrømning men ikke kan vente en økning i bemanningen i nærmeste framtid.

En like viktig utfordring er det å **styrke de såkalte små og utsatte fagene**, ikke minst gjelder dette for 200-nivå og master.

Japansk er ikke et lite fag, men har hatt liten bemanning. Situasjonen for japansk er nå bedre enn tidligere. For det første har vi fått på plass et samarbeid om bachelorutdanningen med NHH, for det andre er det utlyst et professorat i japansk. Japansk er et fag i sterk vekst, og vi ser fram til en utbygging til tre faste stillinger ved IF i løpet av kort tid.

b) Studiekvalitetstiltak

Instituttet har en god del gjort når det gjelder oppfølging av rapporter og evalueringer, og vi har som målsetning å forbedre oppfølgingen av **programsensorrappporter** og forbedre rutinene for utarbeidelse og oppfølging av **emneevalueringer** (jf. kommentar lengre oppe om programsensorrapportene).

En målsetning, som også kommer til uttrykk i IF strategiplan som er under utarbeidelse, er at programsensorene skal gi en **helhetlig vurdering av faget/studieprogrammet** innenfor en fireårsperiode.

IF har valgt å ikke innføre en detaljert 3-årig rulleringsplan, men heller å oppfordre til å **evaluere så ofte som mulig**. Dersom det viser seg at dette ikke blir gjennomført, vil vi måtte

sette opp detaljerte planer for når de ulike emnene skal evalueres innenfor en 3-årsperiode.

Det har vært informert i flere runder om bruken av **studiekvalitetsbasen**, og emneansvarlige i samarbeid med studiekonsulenter er gjort ansvarlige både for å gjennomføre evaluering og å legge rapporter ut i studiekvalitetsbasen.

IF har i flere år hatt en enkel markering i forbindelse med uteksamineringen av masterkandidater og planlegger å innføre en **bachelormarkering** for å styrke bachelorgradens profil.

Det er **misnøye** med grupperommene på Studentsenteret, som mangler vinduer, har dårlig innelima og skyvevegger som gjør det svært lytt.

Et bredt spektrum av **vurderingsformer** er i bruk ved IF, selv om den tidligere omtalte tendensen til tilbakevending til skoleeksamen ikke har blitt reversert.

Ifølge et vedtak i UUI skal det gjennomføres **eksamensoppgavemøter** for å sikre kvaliteten på oppgavene og unngå en privatisering av eksamen. Det er usikkert hvordan dette har blitt fulgt opp.

Ifølge den fagvise rapporteringen brukes det **ekstern sensor** på de fleste emner.

IF har også bestemt seg, til tross for fakultetets vedtak om å ha én programsensor per program, for å ta ekstrakostnaden som er knyttet til å ha **en programsensor for hver disiplin** i de fagene som har behov for det.

Som et rekrutteringstiltak har flere fag ved IF søkt om å få opprette **10 studiepoengs innføringskurs i førstesemesteret** til erstatning for akademisk skriving. Grunnen er at det er ønskelig å få studentene opp på et høyere språklig nivå før spesialiseringsdelen av bachelorprogrammet starter og dessuten en antagelse om at det er positivt å møte det faget man har valgt å studere, allerede i første semester. Å delta på utdanningsmesser, invitere rådgivere fra videregående skoler til orienteringsmøter om dette tilbudet, samt selv å besøke videregående skoler og informere om emnet er mulige fellestiltak for alle grunnenhetene ved IF som tilbyr innføringsemner.

Tysk og fransk har deltatt på flere møter i regi av **SAK-prosjektet**, og ved utgangen av 2011 forelå det konkrete planer og emnebeskrivelser for masteremner i både språk- og litteraturvitenskap i samarbeid med UiO og NTNU. Det finnes også konkrete planer for italiensk, og instituttet har dessuten besluttet å delta i et SAK-prosjekt om Øst-Asia.

For å bedre tilbudet på masternivå for de små fagene som har et sårbart tilbud pga. bemanningssituasjonen, har instituttet søkt om å få opprette et **felles masteremne i litteratur** (Komparativ litteratur for framandspråk LITTEIF/LITT300), der studentene skal lese og skrive oppgaver på sine respektive språk og samtidig få utvidet innsikt i litteraturteori.

Som en følge av uttrykt interesse fra næringslivet i Bergen arbeides det med å opprette **brasilerelaterte emner** innenfor rammen av spansk språk og latinamerikastudium.

Instituttet ønsker å styrke innsatsen for å opprette **masterprogrammet TOMT** (kanskje som en fellesgrad med en annen norsk eller en utenlandsk institusjon, for å, jf. handlingsplan for internasjonal virksomhet s. 6 "sikre kandidatene en bedre og mer internasjonalt orientert utdanning"). Det er minst like viktig som i fjor å kunne tilby bachelorkandidatene fra SPIK en relevant videreføring av studiene i form av en mastergrad med fokus på tolking, oversettelse og interkulturell kommunikasjon. Et slikt masterprogram vil være tjent med **en stilling innenfor fagområdet tolking og oversettelse**, noe som også vil være av stor verdi for de to emnene TOLKHF og TRANSHF som nå har en svært ustabil og tilfeldig bemanning. Vi uttrykker i denne sammenheng et håp om at fakultetet kan være en aktiv støttespiller i dette arbeidet, ikke minst på bakgrunn av at SPIK er det eneste tilrettelagte bachelorprogrammet som er besluttet videreført.

Til slutt skal det nevnes at det foreligger vedtak i UUI fra 2011 som sier at instituttet skal jobbe for å få **spansk med i det integrerte lektorprogrammet**. I sammenheng med dette er det naturlig at instituttet ønsker å prioritere en full stilling i spansk fagdidaktikk.

c) Internasjonalisering

IF ønsker å ha en **ambisiøs målsetning med hensyn til utveksling** (og også innveksling). I UiB handlingsplan for internasjonal virksomhet står det (s. 8): "Mål: Minimum 30% av de som avlegger en grad ved UiB skal ha hatt et studieopphold utenlands." Tallene for utveksling ved IF er naturlig nok allerede høye, 42%, og i en strategiplan under utarbeidelse er målsetningen satt enda høyere, til 50%.

Alle bachelorprogrammene ved IF har en fyldig omtale av **mulighetene for et utenlandsopphold** under punktet "Delstudium i utlandet" i studieplanene. De fleste anbefaler et utenlandsopphold på 200-nivå.

Det finnes ingen **tilrettelagte utenlandsopphold** i studieprogrammene dersom man med "utenlandsopphold" forstår et helt semester (unntak er Lancaster for lærerstudentene), men flere av programmene arrangerer kortere utenlandsopphold innenfor rammene av bachelorprogrammet, engelsk på 100-nivå ved Det norske studiesenteret i York, fransk på 100-nivå ved Fransk-Norsk studiesenter i Caen (OFNEC), russisk på 100- og 200-nivå ved Det norske universitetssenteret i St. Petersburg og tysk på 100-nivå ved Det tysk-norske studiesenteret i Kiel. **Alle** disse tilbudene får gode evalueringer og ses på som viktige for å skape et godt studiemiljø på fagene.

Det er også en målsetning, i tråd med UiBs handlingsplan for internasjonal virksomhet (s. 8) å etablere **anbefalte utvekslingsløp** for studieprogrammene.

Vi kommer til å ha et særlig fokus på utveksling på fagene **arabisk, japansk og russisk**.

Instituttet ønsker på sikt også å få i gang **kinesisk** som et ordinært fra ved IF og har sendt inn en ressursoversikt.

Det foreligger planer om, i samarbeid med rektoratet og SA og som en konkret oppfølging av UiBs handlingsplan for internasjonal virksomhet (s. 12), å opprette et **studieforberedende emne i tysk** for studenter som planlegger å studere kortere eller lengre tid i Tyskland.

En målsetning for instituttet er en kraftig **oppgradering av den engelskspråklige informasjonen** om studieprogram og emner som er tilgjengelig på nettet (jf. handlingsplan for internasjonal virksomhet s. 14).

d) Etter- og videreutdanning

Nettspansk drives som tidligere som betalingskurs med flere emner og mange studenter og ble i 2011 utvidet slik at det nå også inkluderer 200-emner.

Tysk startet opp nye gratisemner (TYS111-F og TYS112-F) høsten 2011 etter å ha "ventet" et semester for å tilpasse studiet til skoleåret og gjøre det lettere for lærere å gjennomføre. På hvert av emnene er det ca. 15 studenter.

ENGMAU hadde høsten 2011 opptak av et nytt kull på det fireårige programmet. I alt er det 23 studenter på ENGMAU. Tre moduler undervises på IF og én ved Det psykologiske fakultet. Hittil har engelskspråklig litteratur og lingvistikk vært undervist av innleide vikarer. To moduler på hvert kull undervises av fagdidaktikere på IF som også skal veilede den fagdidaktiske masteroppgaven. Ettersom det skal tas opp nytt kull i 2012, sier det seg selv at mengden undervisning og veiledning ikke kan gjennomføres innenfor den fagdidaktiske ressursen i engelsk som instituttet har.

e) Omtale av studietilbud ved IF

Språkbaserte program (inkludert årsstudium)

Arabisk

- Erfaring viser at utveksling i ett av de tre første semestrene bidrar lite til å bedre kvaliteten på bachelorprogrammet i arabisk. Fra nå anbefales det derfor sterkt at studentene reiser til Midtøsten på utveksling først etter at de er ferdige med alle emnene på 200-nivå ved UiB.
- Med ny professor fra april 2011 og bredere tilbud på høyeregradsnivå kan flere studenter bli interessert i å ta mastergrad. Det var 4 aktive masterstudenter i 2011. To av dem skal levere masteroppgaven våren 2012.
- Faget skal jobbe mye med forbedring av bachelorprogrammet og har begynt å utarbeide ny studieplan med undervisning på bachelornivå over minst fire semester med et emne på 10 stp i det første semesteret. Det skal lages detaljerte beskrivelser av de nye emnene før sommeren 2012.
- Faget har begynt å opprette kontakter med et universitet i Jordan og et i Marokko og håper å kunne sende studenter til de to universitetene for å ta kurs laget spesielt med tanke på norske studenters behov.
- Programsensoren, som har evaluert faget siden 2006, har igjen gitt en god og positiv evaluering av faget, til tross for at det våren 2011 bare hadde to faste ansatte. (Faget var heldig med vikar i 100% stilling til V11). Han setter pris på forslaget om ny studieplan og mener det ville være bra dersom faget kunne undervises over minst 4 semestre på BA nivå.

Engelsk

- Pga. bemanningssituasjonen tilbys 200-emner nå kun om våren, slik det praktiseres ved de andre språkfagene. Dette er ingen god situasjon, og man håper å kunne gå tilbake til gammel ordning når ressursene tillater det. Tilbudet på 200 for litteratur/kultur er videre

gjenstand for noe diskusjon, og man er ikke helt fornøyd med den forberedelse til masterstudiet det gir.

- Det tilbys fremdeles for få emner på masternivå, og lingvistene vurderer å avhjelpe dette ved å gå over til mindre moduler, og tilby tre emner à 10 poeng i stedet for to à 15. Dette kan også være en interessant løsning for litteratur og kultur i framtiden.
- Flere av de fast ansatte sliter med store overskudd i arbeidstidsregnskapet, og selv om det har vært og er en bevisst politikk å forsøke å få ned disse overskuddene, blir prosessen forvansket av den generelle ressursituasjonen. Dette gis best uttrykk gjennom tallene fra juni 2009 og juni 2011: I 2009 hadde de fast ansatte et snitt på 368 overskuddstimer, mens dette i juni 2011 hadde steget til 462.
- ENG106 (English language) fikk en del oppmerksomhet da strykprosenten etter eksamen 2011 endte på litt over 50 prosent. En gruppe ledet av Leiv Egil Breivik vil evaluere kurset, og fagmiljøet ser på hvordan strukturen i faget eventuelt kan endres på bakgrunn av programsensors rapport.
- Tiltaket med å gjøre presentasjoner og kommentering i fagets MA work in progress-seminar obligatorisk har vært en suksess, og seminaret framstår som et energisk forum der MA-studentene jevnlig får diskutert prosjektene sine. Dette er et svært viktig tiltak også sosialt som bidrar til kullfølelsen.
- Nytt av 2011 er at litteratur/kultur har hatt en Fulbright Exchange Teaching Assistant, og dette er en meget interessant ordning. Personen som er her 2011/12, er en viktig ressurs og har bistått i undervisning på 100- og 200 nivå. Dette er noe vi ønsker å fortsette med, og har så langt fått bekreftet ordningen også for neste år.
- På lingvistikk-siden leverte programsensoren sitt arbeid i juni 2011, og en del av kommentarene som her gjaldt ENG106, blir tatt til følge i begynnelsen av 2012. På litteratur/kultur-siden henger man litt etter, men håper å få dette arbeidet skikkelig i gang i 2012. Det er fortsatt konsekvent bruk av eksterne sensorer på alle nivå i engelsk, og her er ingen planer om endring.

Fransk

- Med henblikk på franskfagets studietilbud skal det nevnes to ekstraordinære emner: FRAN302F Fransk grammatikk, fagdidaktikk og middelalderfransk (for fremmedspråklige studenter som ikke kan norsk). Emnet bygger på det ordinære FRAN302, men oversettelseskomponenten er erstattet med fagdidaktikk. FRAN201 Omsetjing fransk-norsk og norsk-fransk (7.5 stp.) er opprettet med tanke på Erasmus-studenter med behov for å få evaluert de språklige ferdigheter de har ervervet gjennom studieoppholdet i utlandet.
- Fransk går inn for å opprette et introduksjonskurs til franskstudiet (FRAN100), lagt til førstesemesterstudiet, med start høsten 2012.
- Det syv uker lange studietilbudet ved Fransk-norsk senter i Caen (OFNEC) benyttes av nesten halvparten av studentene på FRAN114, og opplegget er av stor betydning for studiekvaliteten på 100-nivå.
- Samarbeidet mellom UiB og Université de Yaoundé 1, Kamerun, fortsettes og videreutvikles, og i juni 2010 ble det inngått en intensjonsavtale mellom det nyopprettete Université de Maroua og UiB. 2 PhD-kandidater fra Yaoundé 1 disputerte i 2011, og høsten 2011 kom det to nye kvinnelige kvotestudenter fra Kamerun som begge er i ferd med å gjennomføre første års masterstudier og vil søke overgang til PhD-studier. Alle kvotestudentene har vært sterke kandidater som har beriket master- og PhD-miljøet på franskfaget.
- I 2011 hadde franskfaget ingen programsensor pga. manglende vilje fra fakultetet til å ansette mer enn én fagsensor for hele franskfaget, noe faget anså som uakseptabelt. IF skal nå betale for ytterligere én fagsensor, slik at fransk får to fagsensorer fra 2012. Våren 2011 gjeninnførte faget ekstern sensur på alle emner og alle nivåer.

- Franskfaget ser på rekruttering av yngre fagpersoner som en av de største utfordringene i tiden som kommer. Fakultetets bemanningsplan anses som moden for revisjon, og det uttrykkes **bekymring** for fagets framtid (forskningsbasert undervisning, veiledningsaktivitet på master- og doktorgradsnivå) om ikke det blir tilført stillinger utover det som bemanningsplanen foreslår.

Italiensk

Japansk (og kinesisk)

- Japansk har en programsensor som har fungert godt så langt. Eksterne sensorer brukes på alle emner.
- Japansk har hatt stor studenttilstrømning, og det er blitt besluttet å sette et tak på 80 studenter. Den ene ansatte og de to timelærerne har svært høyt arbeidspress, og ny stilling er lyst ut.
- Bachelorgraden skal legges om pga. undervisningssamarbeid med NHH fra våren 2013, og emnebeskrivelser er skrevet og sendt inn til godkjenning ved fakultetet. Det vil bli oppstart ved faget hver vår fra og med våren 2013.
- Når den nye professoren er på plass, kan det bli aktuelt å utvide fagtilbudet med fagdidaktikk på masternivå, samt å delta mer aktivt på TRANSHF, der faget har vært med én gang så langt.
- Det skal opprettes noen flere utvekslingsavtaler i Japan i løpet av våren 2012, i forbindelse med rektors reise til Japan i april. De foreliggende avtalene er mye brukt, og det økte studentantallet tilsier at kapasiteten må økes fremover.
- UiB skal arrangere den neste NAJAKS-konferansen i 2013 (Nordic Association for Japanese and Korean studies), og dette vil kunne bli et viktig løft for faget.
- Kinesisk har to emner på begynnernivå som går hvert semester, med lærekrefter fra Bergen Konfutse Institutt. Studentantallet har ligget mellom 5 og 15 studenter de siste semestrene.

Nettspansk

- Nettspansk utvidet fra høsten 2011 tilbudet til også å gjelde tre emner på 200-nivå: SLAN640 Fordypning i spansk språk (hvert vårsemester), SLAN641 Fordypning i Latinamerikansk litteratur (annethvert høstsemester) og SLAN642 Fordypning i Latinamerikansk historie (annethvert høstsemester).
- På grunn av lav påmelding ble emnet *SLAN615 Spansk fagdidaktikk med vekt på muntlig og digital kompetanse* lagt ned etter andre gangs gjennomføring våren 2011 og blir byttet ut med et nytt emne fra våren 2012.
- Lærerne er universitetslektorer som ikke har forskning inkludert i sin stilling.

Russisk

- Det ble avlagt 3 MA-grader i russisk i 2011, og det er p.t. 10 masterstudenter, hvorav 2 er i permisjon.
- Det nye innføringsemnet RUS100, som ble innført høsten 2010 og gjør at bachelorgraden i russisk nå går over 4 semestre mot 3 tidligere og med flere endrete emner, ble gjennomført for andre gang høstsemesteret 2011. De ansatte og studentene er godt fornøyde med den nye strukturen og innføringskurset RUS100. Utvidelsen til fire semestre er en faglig-pedagogisk gevinst, og studentene opplever en faglig og sosial tilhørighet som gjør at de velger å fortsette russisk-studiet: Det har vært veldig god gjennomstrømning fra 1.-semesterstudiet i 2010 og 2011 til de øvrige emnene på 100-

nivå, og også til 200-nivå. Fagmiljøet anser det som svært viktig at potensielle førstesemesterstudenter får informasjon om innføringskurset i russisk i god tid før samordnet opptak for at faget skal kunne opprettholde den gode trenden med høye gjennomføringstall. Også flyttingen av bacheloroppgaven fra 3. til 4. semester vil representere en ytterligere forbedring av undervisningsopplegget på bachelornivå.

- På master fantes det heller ikke i 2011 midler til å tilby RUS304 Fordypningsemne i litteratur og litteraturvitenskap og RUS305 Fordypning i russisk språkvitenskap, noe som innebærer at studentene bare får 45 studiepoeng med russiskrelaterte emner på MA-nivå (+ 60 poeng for masteroppgaven). Som "erstatning" for RUS304 og 305 ble studenter som skriver språklige masteroppgaver, anbefalt å ta LINGMET, de øvrige studentene å ta emner på 200-nivå som er relevante for mastergradsarbeidet, men dette er ingen optimal løsning. Ressursknapphet er derfor en viktig årsak til at faget ikke kan si seg fornøyd med opplegget. Deltakelse i det planlagte emnet Komparativ litteratur for IF vil kunne bli et godt tilbud til MA-studentene på russisk, spesielt siden fellesemnet LITTEHF i dag ikke tilbys. Russisk deltar i arbeidsgruppen til dette nye fellesemnet og ønsker også å delta på undervisningssiden.
- I 2011 var det heller ikke ressurser til at russisk kunne delta i fellesemnene TRANSHF og TOLKHF. Spesielt TRANSHF ses på som et relevant og nyttig emne for russiskstudenter som tar frie studiepoeng før de begynner på MA-studiet, og også for masterstudenter som ønsker mer oversettelsespraksis og/eller skriver masteroppgave innenfor translatologi.
- Russisk bruker eksterne sensorer både på skriftlig og muntlig eksamen, og faget avventer den første rapporten fra programsensor.
- For å sikre et forsvarlig nivå på studentene som tas opp på MA-studiet, stilles det f.o.m. høsten 2012 krav om karakteren C eller høyere i både RUS211 og RUS212, eller tilsvarende emner, for å bli tatt opp på masterstudiet i russisk.
- Russiskfaget avholder mastergradsseminarer 3–4 ganger pr. semester og for 2012 planlegges det også et "påskeseminar" for 200- og 300-studentene, der masterstudenter og ansatte legger frem forskningsprosjektene sine – et faglig-sosialt arrangement man håper kan bli en årlig foreteelse og som forhåpentligvis også kan bidra til å rekruttere 200-studenter til MA-studiet.

Spansk

- Spansk har fremdeles ikke fått på plass kontrakter med programsensorer, men avventer svar fra to som er spurt.
- Faget måtte i 2011 omstrukturere kurs på 100-nivå på grunn av nedleggingen av bachelorgraden i Latin-Amerikastudium og opplever dermed større press på egne ressurser fordi SV-fakultetets bidrag faller bort.
- Det er en konstant utfordring å kunne gi det antallet studenter spanskfaget har, den nødvendige oppfølgingen med de ressursene som er tilgjengelige. De store forskningsprosjektene COLA og LIAS og ordinære forskningsterminer gjør at vi er helt avhengige av innleide lærerkrefter.
- Det har heller ikke vært mulig å utvide tilbudet (veiledningskapasiteten) på masternivå.
- Faget ser at Brasil-emner vil være etterspurt i tiden som kommer og bør få en plass i Latin-Amerikastudium, men ser det som en utfordring å innpasse emner i det eksisterende tilbudet.

Tysk

- To nye fjernundervisningsemner (TYS111F og TYS112F) hadde oppstart HS2011 med ca. 15 kandidater på hvert emne. Fire nye studenter begynte på masterstudiet i tysk i 2011. Antall leverte masteroppgaver var 6.
- Programsensorene for tysk har ikke vært aktive i 2011, mest på grunn av at de på et

tidlig tidspunkt leverte omfattende rapporter og deretter ikke ble fulgt opp med nye oppgaver. Arbeidet for å reaktivisere sensorene og/eller engasjere nye er i gang. På alle emner ble det i 2011 brukt ekstern sensor, og ved muntlige eksamener med "utenbys" sensor i tilknytning til bachelor- og masteroppgaver brukes det videooverføring.

- Ved faglig-pedagogisk dag 4. februar 2011 var tyskfaget godt representert med flere bidrag.
- Som et rekrutteringstiltak har tyskfaget, som flere andre fag ved IF, søkt om å få opprette innføringskurs i førstesemesteret på 10 stp.
- Det foreligger også planer om, i samarbeid med rektoratet og SA og som en konkret oppfølging av UiBs handlingsplan for internasjonal virksomhet, å opprette et studieforberedende emne i tysk for studenter som planlegger å studere kortere eller lengre tid i Tyskland.
- I august 2011 fikk tyskfaget en ny sendelektor gjennom DAAD. Han har vist seg som en svært fleksibel ressurs og vikarierer for tiden for fagdidaktikeren på faget. DAAD-lectoren er tiltenkt en sentral rolle både i forbindelse med innføringsemnet og det studieforberedende emnet som er under planlegging.
- Tyskfaget har deltatt på flere SAK-møter, og ved utgangen av 2011 forelå det konkrete planer og emnebeskrivelser for masteremner i både språk- og litteraturvitenskap i samarbeid med UiO og NTNU.

Tilrettelagte program

IF administrerer fire tilrettelagte bachelorprogram. Tre av disse (Latin-Amerikastudium, Språk og informasjon, USA-studier) er besluttet nedlagt og hadde siste opptak høsten 2010. Språk og interkulturell kommunikasjon fortsetter. Programmene som er besluttet nedlagt, fortsetter aktiviteten mer eller mindre som før til siste kull er uteksaminert våren 2013. Fra og med 2010 administrerer instituttet også masterprogrammet Erfaringsbasert master i undervisning med fordypning i engelsk, i samarbeid med SEVU.

Språk og interkulturell kommunikasjon (SPIK)

- Med bakgrunn i studentevalueringer og programsensors rapporter, er det gjennomført en del endringer i programmets struktur som trådte i kraft fra høsten 2011.
- Programemnet SPIK103 er lagt ned og erstattet av SPIK250 (Fordypning i interkulturell kommunikasjon), som gis ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier.
- Programemnet TOLKHF er flyttet fra 3. til 5. semester, slik at studentene nå har et bedre språklig grunnlag, og emnet kan stille høyere faglige krav.
- Det er utarbeidet et forslag til et nytt førstesemesterstudium i språk og interkulturell kommunikasjon (SPIK100) som skal erstatte Ex.fac. Akademisk skriving for SPIK-studentene. Forslag til emnebeskrivelse er sendt til fakultetet, og hvis emnet blir godkjent vil det innføres fra høsten 2012.
- Det er utarbeidet et forslag til ny emnebeskrivelse i TOLKHF som innebærer mer praksis og en muntlig eksamen. Med en slik utvidelse kan man i neste omgang søke om at emnet (f.eks. i kombinasjon med SPIK102) kan kvalifisere studentene for opptak i Nasjonalt tolkeregister.
- En av hovedutfordringene tilknyttet SPIK gjelder mangelen på et relevant mastertilbud. Programmet har fra starten av vært tiltenkt et tilhørende masterstudium i tolking, oversettelse og terminologi (TOMT), men fakultetet har lagt dette prosjektet på is. Hittil har det eneste aktuelle alternativet vært et masterprogram i oversettelsesstudier ved UiO, men fra høsten 2011 har UiO valgt å gi dette studiet en mer litterær profil, og det er derfor ikke lenger relevant for SPIK-studenter. Programstyret anser det som avgjørende for SPIKs fremtid at TOMT opprettes.
- En annen utfordring som påvirker SPIK gjelder ressurs situasjonen på TOLKHF. Undervisningen på dette emnet har hittil kun inngått som en del av Elisabeth Tiselius'

pliktarbeid som doktorgradsstipendiat. Det trengs en mer permanent løsning som sikrer emnets videre eksistens.

Språk og informasjon (SPINF)

- Programstyret er redusert og består av tre vitenskapelig ansatte i tillegg til studiekonsulent og studentrepresentanter. Programmet ble i 2010 vedtatt nedlagt, og programmet blir utfaset med normal undervisning fram til og med våren 2013. Siste opptak var høsten 2010. Målet framover er å sikre at studentene på programmet får et kvalitativt fullverdig studietilbud i resten av utfasingsperioden.

USA-studier

- Engelsk deltar i dette programmet sammen med historie, religionsvitenskap (begge AHKR) og sammenlignende politikk (SV). Siste opptak var høsten 2010.

Latin-Amerikastudium

Erfaringsbasert master i undervisning med fordypning i engelsk (ENGMAU)

Se punkt d) Etter- og videreutdanning

V. Handlingsplaner

Hvordan er universitetets handlingsplaner fulgt opp på fakultetsnivå?

- *Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet*
Når det gjelder de fysiske rammevilkårene for læringsmiljøet så opplever instituttet at det er få utfordringer og klager både fra studenter og ansatte. Tilgangen på arbeidsplasser for studentene er god, og standard og tilgjengelige undervisningslokaler er også tilfredsstillende. Instituttet ser likevel at det vil være nødvendig og ønskelig å modernisere og renovere Sydneshaugen skole så snart som mulig for å kunne tilby studenter og ansatte mer moderne og hensiktsmessige lokaler.

Når det gjelder det psyko-sosiale læringsmiljøet er inntrykket at studentene på instituttet er integrerte i fagmiljøene og trives. Mange av fagmiljøene arrangerer forskjellige faglige og sosiale aktiviteter og sammenkomster for ansatte og studenter. De fleste fagmiljøene har også aktive fagutvalg, og studentrepresentantene deltar i instituttets råd og utvalg. Vi vil arbeide for å styrke kontakten mellom studentrepresentantene og ledelsen i året som kommer. Høstens studiestart og fadderuke ble gjennomført uten særlige problemer. Vi ønsker å arbeide med å bedre integrere de internasjonale studentene som tar emner ved instituttet.

- *Handlingsplan for studenter med funksjonsnedsettelse*
Instituttet prøver, så langt det er mulig og rimelig, å legge studiesituasjonen til rette for studenter med særlige behov.
- *Handlingsplan for arbeidet med akademisk redelighet i utdanningen*
Instituttet har tatt i bruk brosjyrematerialet som ble utarbeidet av Studieadministrativ («Fusk – hva er det og hvilke konsekvenser får det for deg som student?») og «ABC ved mistanke om fusk»). ABC-brosjyren har blitt delt ut til alle ansatte. Fusk-brosjyren er tilgjengelig i ekspedisjonen og deles også ut ved semesterstart. Undervisere har også fokus på at studentene skal utdannes i akademisk etikk og redelighet for å dyktiggjøre

dem som studenter, akademikere og senere yrkesutøvere. Det er gradvis økende fokus på og drøfting av disse temaene fra 100-nivå og oppover.

VI. Oppsummering

Institutt for fremmedspråk ser som sine hovedutfordringer:

- *Rekruttering til språkfagene:* mens noen av fagene våre fremdeles er svært populære blant studentene (engelsk, spansk, japansk), ser vi at rekrutteringen til andre fag er vanskelig (fransk, italiensk, tysk) og vi ønsker å bidra til mer fokus på viktigheten av språk og mulighetene med en språkutdanning.
- *Ressurssituasjonen:* De fleste av fagene ved IF har få ansatte, og noen av dem er inne i en fase med nedbemanning (fransk og tysk). Fakultetets bemanningsplan tar ikke nok hensyn til det reelle undervisningsbehovet på språkfag med omfattende krav til ferdighetstrening parallelt med innføring i akademiske disipliner. Instituttet ønsker å ansette universitetslektorer i fast stilling for fagene engelsk, spansk (100%) og arabisk, fransk og japansk (minst 20%) for å lette bemanningssituasjonen noe.
- *Kvalitet i mastergraden:* Instituttet har hatt relativt stor fokus på å tilby gode studieprogram på bachelornivå, og ønsker nå å fokusere på kvalitet og rekruttering til masterprogrammene. Dette vil være et tema for blant annet UUI i tiden som kommer.

Vennlig hilsen

Kjetil Berg Henjum
undervisningsleder

Hilde Elin Haaland-Kramer
studieleder